

Kolven op het ijs

Het kolfspel — nobele voorganger van ons golfspel — werd behalve op het land (in de straten, op de singels, buiten de poorten, ja op kerkpleinen en kerkhoven . . .) 's winters veelvuldig op het ijs gespeeld. Geen mooier kolfbaan dan het spiegelgladde ijs en dat men zich op het ijs niet beperkte tot het spelen van een kolfspel zooals wij dat heden ten dage kennen in een beperkte ruimte en waarbij de bal — gelijk bij het putten in golf — langs den grond werd geschoven, bewijst wel de plaats in Bredero's „Moortje”, waarin hij Lambert de Vader ten tooneele voert, die aan den Amsteldijk naar het gewarrel der duizenden schaatsenrijders en ijsliefhebbers staat te kijken en dan plotseling een kolfbal tegen het hoofd krijgt!

Six van Chandelier, die in zijn werk „Poesie” (1657) den Amsterdamschen Winter in detail beschrijft, geeft de volgende ontboezeming over het kolven op het ijs:

*De kolver bindt zijn ijsspoor aan,
Of heeft iets strams om op te staan,
Want 't gladde ijs, is 't onbesneeuwt,
Met effe soolen licht, en spreeuwt,
En naa het looten van paartij,
Schrapstaande slaat syn esp, met bly
verswaart, of syne schotse klik,
Van palm, dry vingers breed, één dik,
Met loot er in, den pennebal
Van 't druifje onzichtbaar voor haar val
Van ballemerkers opgemerkt,
Voorts kolvende aan een paal geperkt.
Of slaat om 't verdste, slach om slach,
Om witjes of een vaan in 't lach,
Gekorven op een dunnen tak,
Die ieder veur in 't wambois stak,
Mids wie syn kerfstok niet neemt waar,
Uit veegen sal voor allegaar.*

Uit dit gedicht ziet men dat de kolvers speelden met een „Schotse klik”, met lood verzwaard aan den kop, en men waant zich op de golfbaan, waar een „cleek”, door kundige Schotsche vaklieden vervaardigd, nog steeds een werktuig is, waarmede de golfbal met succes wordt voortgedreven.

Merkwaardige gang van zaken: in de 15e eeuw

De abonné's van het Maandblad „Golf” zijn verzekerd tegen de geldelijke gevolgen der Wettelijke Aansprakelijkheid bij:

„ZÜRICH”

Algem. Verz. Mij. tegen Ongevallen en W.A. - Gevestigd te Zürich

De polis is geldig op de golfvelden in Nederland, België, Duitschland, Zwitserland, Italië en Frankrijk

In geval van schade of inlichtingen zich te wenden tot:

Assurantiekantoor B. J. v. Wijnen
te Rotterdam · Postbox 1215 · Telefoon 37403

Reproductie Schimmelpenningh
Kolven op het ijs, reproductie van een oude gravure naar een schilderij van A. van de Velde.

moesten de Schotsche koningen den invoer van golfballen uit Holland verbieden, omdat daardoor de handelsbalans ongunstig werd beïnvloed, in de 17e eeuw speelden de Hollanders met uit Schotland geïmporteerde stokken!

Het spel werd op verschillende manieren op het ijs gespeeld. Six zegt er van in zijn gedicht, dat men kolfde „aan een paal geperkt”, wat wijst op den huidige vorm van het kolven, waarbij twee palen (op een twintig meter van elkaar) het strijdpelk begrenzen. Dan sloeg men ook nog om het verst, „slach om slach”. Dit nu doet verbluffend veel aan ons golfspel denken, zooals ook blijkt uit de schilderijen en prenten van dien tijd, bijv. Avercamp's „Gezicht op de Haarlemmermeer”, waarop men een ouden Hollander een „full swing” met een eleganten stok naar een klein balletje ziet maken.

Het kan niet anders of men had voor het paalkolven en het ver-slaan verschillende soorten stokken en ballen, voor het eerste de zware sajetten ballen, voor het laatste kleine ballen, met de hand gemaakt uit een geitevelletje, met een pen zwaar gevuld met veeren, de „pennebal”. Dit balletje konden de Schotten voor hun golfspel eveneens benutten, vandaar de invoer uit Holland.

Een scorekaart kende men ook al in die dagen, zij het dat de slagen toen genoteerd werden op een „kerfstok”. De „bogeyscore” van den Amstel hebben we echter nog niet vermogen te ontdekken! Dat de oude Hollanders echter in staat waren den bal een grooten afstand voort te drijven, wordt overigens bewezen uit het feit, dat bekend is, dat zij bij het maliën — een verwant spel — in staat waren de groote maliebanen (men kent ze nog in Den Haag en Utrecht) in slechts enkele slagen af te leggen.